O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA'LIM, FAN VA INNOVASIYALAR VAZIRLIGI

SAMARQAND IQTISODIYOT VA SERVIS INSTITUTI

"TASDIQLAYMAN"

____

O'quv ishlari bo'yicha prorektor

T.S.Sharipov

2024 yil "29" 08

« TIJORAT BANKLARI AKTIV VA PASSIVLARNI BOSHQARISH»
FAN SILLABUSI
(magistratura)

Bilim sohasi:	400 000 - Biznes, boshqaruv va huquq
Ta'lim sohasi:	410 000 - Biznes va boshqaruv
Ta'lim yo'nalishi:	70410501 - Bank ishi

Samarqand – 2024

SamISI

Modul/ FAN SILLABUSI
Magistratura
70410501 - Bank ishi va auditi

Fanning nomi:	**Tijorat banklari aktiv va pasivlarni boshqarish**
Modul turi, fan:	Majburiy
Fan kodi:	ALMCB08
yil:	1
Semestr:	2
Talim shakli:	Kunduzgi
Dars shakli va soatlar miqdori, semester uctun ajratilgan;	**150**
Maruza	30
Amaliy dars	30
Mustaqil ta'lim	90
Kredit miqdori:	5
Baxolash shakli:	test
Ta'lim tili;	O'zbek/rus

Fanning maqsadi (FM)

FM1	**Fanni o'qitishdan maqsad** – talabalarga tijorat banklari aktiv va passivlarini shakllantirish, samarali boshqarishni tashkil etish, tijorat banklarining aktiv va passivlari monandligini ta'minlash, likvidlilik va rentabellikni boshqarish usullarini tadbiq qilish, tijorat banklari aktiv va passivlarini tezkor va strategik rejalashtirish, innovatsion xizmatlarni tadbiq qilishni o'rgatish hamda ularni amaliyotda tatbiq etish ko'nikmasini hosil qilishdan iborat. **Fanning vazifasi** – tijorat banklari aktiv va passivlarini boshqarishda depozit siyosati va uni takomillashtirish, tijorat banklari aktiv va passivlarini strategik boshqarish va tijorat banklari resurslari va ulardan samarali foydalanish yo'llari, tijorat banklari kapitalini boshqarish, qarz majburiyatlarini muomalaga chiqarish, banklararo kredit resurslari bozori, kredit aktiv va passivlarini jalb qilish mexanizmi, tijorat banklari o'z mablag'lari va ularning tarkibi, jalb qilingan mablag'lar va ulardan samarali foydalanish, bank aktiv va passivlarini boshqarish usullari, bank tijorat banklari aktiv va passivlari bilan bog'liq risklarni boshqarishning nazariy-amaliy jihatlarini bilish, ularga nisbatan shaxsiy munosabatni shakllantirish orqali insonning hayotdagi o'rni va ahamiyatini ochib berish.

Fanni o'zlashtirish uchun boshlang'ich bilimlar

1	Ilmiy tadqiqot metodologiqasi(AUPTP06)
2	Xalqaro valyta kredit munosabatlar(ICSO08)
3	Maxsus fanlarni o'qitish metodikasi (METTSD06)
4	Zamonaviy banklarning korporatuv boshqaruv tizimi (CGSMB06)

Ta'lim natijalari (TN)

	Bilimlar jihatidan:
TN1	- aktiv va passivlarini boshqarishda depozit siyosati;
TM2	- aktiv va passivlarini strategik boshqarish
TM3	- aktiv va passivlarini jalb qilish mexanizmi xaqida *tasavvurga ega bo'lishi* lozim.
	Ko'nikma jihatidan:
TM4	– bank aktiv va passivlarini boshqarish usullari
TM5	– jalb qilingan mablag'lar va ulardan samarali foydalanish
TM6	– tijorat banklari aktiv va passivlari bilan bog'liq risklarni boshqarishning ***ko'nikmalariga ega bo'lishi lozim.***

Fan mazmuni

	Mashg'ulot shakli. Maruza darsi (M)	**Ajratilgan soat**
M1	"Tijorat banklari aktiv va passivlarini boshqarish" fanining predmeti, metodi va vazifalari.	2
M2	Tijorat banklari aktivlar va passivlarining tarkibiy tuzilishi va ularni boshqarish zarurligi.	2
M3	Tijorat banklari aktiv va passivlarini boshqarish prinsiplari va usullari. Aktiv va passivlarini boshqarishning asosiy yo'nalishlari	2
M4	Tijorat banklari likvidligini ta'minlash va uni boshqarish	2
M5	Tijorat banklarining kredit siyosati. Bankning kredit siyosati va uning ustuvor yo'nalishlari.	2
M6	Tijorat banklari kredit portfelini boshqarish	2
M7	Banklarning uzoq muddatli moliyaviy resurslari va ularni boshqarish xususiyatlari. Tijorat banklarining investitsion operatsiyalarini boshqarish	2
M8	Tijorat banklari kapitalini boshqarish	2
M9	Tijorat banklari emission operatsiyalarini boshqarish	2
M10	Tijorat banklari depozitlarini boshqarish	2

M11	Banklararo kredit resurslari bozori. Banklararo kredit resurslari bozorining mazmuni.	2
M12	Tijorat banklarida risklarni boshqarish	2
M13	Moliya va elektron pul bozorlari aktivlarini boshqarish	2
M14	Tijorat banklarining foiz siyosati va uni boshqarish	2
M15	Tijorat banklarida daromad va xarajatlarni boshqarish. Tijorat banklari foydasi va uni taqsimlash	2
	Jami	**30**

Fan mazmuni

	Mashg'ulot shakli. Amaliy darsi (A)	**Ajratilgan soat**
A1	"Tijorat banklari aktiv va passivlarini boshqarish" fanining predmeti, metodi va vazifalari	2
A2	Tijorat banklari aktivlarining tarkibiy tuzilishi va ularni boshqarish zarurligi. Passivlarining tarkibiy tuzilishi va ularni boshqarish zarurligi	2
A3	Tijorat banklari aktiv va passivlarini boshqarish prinsiplari va usullari. Aktiv va passivlarini boshqarishning asosiy yo'nalishlari	2
A4	Tijorat banklari likvidligini ta'minlash va uni boshqarish	2
A5	Tijorat banklarining kredit siyosati. Bankning kredit siyosati va uning ustuvor yo'nalishlari.	2
A6	Tijorat banklari kredit portfelini boshqarish	2
A7	Banklarning uzoq muddatli moliyaviy resurslari va ularni boshqarish xususiyatlari. Tijorat banklarining investitsion operatsiyalarini boshqarish	2
A8	Tijorat banklari kapitalini boshqarish	2
A9	Tijorat banklari emission operatsiyalarini boshqarish	2
A10	Tijorat banklari depozitlarini boshqarish	2
A11	Banklararo kredit resurslari bozori. Banklararo kredit resurslari bozorining mazmuni.	2
A12	Tijorat banklarida risklarni boshqarish	2
A13	Moliya va elektron pul bozorlari aktivlarini boshqarish	2
A14	Tijorat banklarining foiz siyosati va uni boshqarish	2
A15	Tijorat banklarida daromad va xarajatlarni boshqarish. Tijorat banklari foydasi va uni taqsimlash	2
	Jami	**30**

Mustaqil talim (MT)

1.	Tijorat banklari faoliyatini boshqarishni tashkil qilishning umumiy asoslari.	2
2.	Tijorat banklari aktiv va passivlari va ularni tashkil qilishning umumiy jihatlari.	4
3.	Tijorat banklarining kapitalini boshqarish.	2
4.	Tijorat banklari valyuta operatsiyalarining mazmuni va turkumlanishi	4
5.	Bank majburiyatlarini boshqarish.	2
6.	Tijorat banklarining kredit siyosati kreditlarni boshqarishning asosi sifatida.	4
7.	Tijorat banklari kredit portfelini boshqarish.	2
8.	Tijorat banklari aktiv va passivlari bilan bog'liq risklar va ularni boshqarish.	4
9.	Tijorat banklari aktiv va passivlarini boshqarishda depozit siyosati va uni takomillashtirish.	2
10.	Bankning foydasi va uning taqsimlanishi.	4
11.	Tijorat banklarini moliyaviy aktiv va passivlarini strategik boshqarish.	2
12.	Bankning rentabelligini baholash va uni oshirish yo'llari.	4
13.	Tijorat banklari aktiv va passivlari va ulardan samarali foydalanish yo'llari.	2
14.	Kredit iqtisodiy kategoriyasi va kreditlashni tashkil etishning iqtisodiy va huquqiy asoslari.	4
15.	Valyuta riskini boshqarish usullari	2
16.	Valyuta operatsiyalarini tartibga solish va nazorat qilish	4
17.	Kredit mexanizmining tarkibiy qismlari.	2
18.	Kredit resurslarini jalb qilish (akkumulyasiya) mexanizmi.	4
19.	Tijorat banklarining foiz siyosati.	2
20.	Tijorat banklari kredit potentsiali.	4
21.	Kredit portfeli diversifikatsiyasi va bank kreditlarini tasniflash, zaxiralar tashkil etish tartibi.	2
22.	Tijorat banklarining investitsion faoliyatini boshqarish.	4
23.	Kredit risklari va ularni boshqarish.	2
24.	Tijorat banklari foizli va foizsiz daromadlari.	4
25.	Elektron pul bozorining shakllanishi va rivojlanishi.	2
26.	Banklararo kredit resurslari bozorini tashkil etish.	4
27.	O'zbekiston Respublikasi tijorat banklarining emission operatsiyalarining amaldagi holati, rivojlanish tendentsiyalari	2

	va muammolari.	
28.	Tijorat banklari investitsion operatsiyalarini boshqarish usullari.	4
29.	Markasiy Bankning pul –kredit mexanizmini takomilashtirish	2
30.	Banklararo kredit resurslari bozori. Banklararo kredit resurslari bozorining boshqarish.	4
	JAMI	**90**

Mustaqil o'zlashtiriladigan mavzular bo'yicha talabalar tomonidan referatlar, mavzular bo'yicha prezentatsiyalar tayyorlash va o'rnatilgan tartibda taqdim etish tavsiya etiladi.

Fan bo'yicha kurs ishi.

Kurs ishi tasdiqlangan o'quv rejada ko'zda tutilgan ta'lim mutaxassisligida bajariladi. "Tijorat banklari aktiv va passivlarini boshqarish" fani bo'yicha kurs ishi tanlangan mavzu bo'yicha natijalarni umumiy yaxlitlikka ega ilmiy va amaliy fikrlarni aks ettiruvchi loyihaviy ishdir. Kurs ishi "Tijorat banklari aktiv va passivlarini boshqarish" fani rivojlanishining zamonaviy darajasiga, iqtisodiyotning rivojlanish tendentsiyalariga doir masalalarini aks ettirishga mos kelishi kerak.

Kurs ishi uchun taxminiy mavzular:

1. Bank aktivlari va passivlarining o'zaro mutanosibligi va uni bankning daromad ko'rsatkichlariga ta'siri.

2. Tijorat banklari aktiv va passivlarini boshqarish usullari.

3. Tijorat banklari foiz siyosatini boshqarishni takomillashtirish yo'nalishlari.

4. O'zbekistonda banklararo kredit resurslari bozori va uni takomillashtirish.

5. Tijorat banklari riskli aktivlarini baoshqarish.

6. Tijorat banklari depozit bazasining etarliligi va barqarorligini oshirish yo'llari.

7. Tijorat banklarining kredit siyosati va uni takomillashtirish yo'llari.

8. Tijorat banklari kredit portfeli diversifikatsiyasi va uni boshqarish.

9. Tijorat banklarining qimmatli qog'ozlar bilan amalga oshiriladigan emission faoliyati.

10. Tijorat banklari aktiv va passivlarini barqarorligini ta'minlash.

	Asosiy adabiyotlar:
1.	M. Alimardonov, R.T. Shomurodov, J.K. Majidov. Tijorat banklari aktiv va passivlarini boshqarish. Darslik.-T.: "Nihol print" OK. 2021. - 216 b.
2.	Bektemirov A., Omonov A.A., Xaydarov Z.Sh., Niyozov Z.D. Tijorat banklari aktiv va passivlarini boshqarish. O'quv qo'llanma. – Samarqand: "SamDU nashriyoti", 2020. – 271 bet.
3.	Omonov A.A. Tijorat banklari aktivlari va passivlarini boshqarish.-Monografiya.- T.: "IQTISOD-MOLIYa".-2016.-160 b.
4.	Синки Дж. Финансовий менеджмент в коммерческом банке и в индустрии финансових услуг. Пер. с англ. – М.: Алпина Паблишер, 2017. – 1018
5.	Hujjatlashtirilgan akkreditivlar bo'yicha umumlashtirilgan qoidalar va udumlar (UCP 600).
	Qo'shimcha adabiyotlar:
6.	"2022-2026 yillarga mo'ljallangan YAngi O'zbekistonning Taraqqiyot strategiyasi Taraqqiyot strategiyasi"gi O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022 yil 28 yanvardagi PF-60-sonli Farmoni.
7.	O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 yil 2 sentyabrdagi PF-5177-sonli "Valyuta siyosatini liberallashtirish bo'yicha birinchi navbatdagi chora-tadbirlar to'g'risida"gi farmoni. www.lex.uz.
8.	«Valyutani tartibga solish to'g'risida»gi O'zbekiston Respublikasining qonuni(yangi tahriri). – T.: "O'zbekiston", 2019 yil 22 oktyabr. O'RQ-573-son
9.	O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 yil 12 sentyabrdagi PQ-3270-sonli "Respublika bank tizimini yanada rivojlantirish va barqarorligini oshirishga doir chora-tadbirlar to'g'risida"gi qarori. www.lex.u T.: "O'zbekiston", 2019 yil 1 noyabr. O'RQ-578-son
10.	O'zbekiston Respublikasi bank tizimi / F.M. Mullajonov tahriri ostida; O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki. – T.: "O'zbekiston", 2011. – 368 b.
	Axborot manbaalari:
1	www.lex.uz – O'zbekiston Respublikasi Qonun hujjatlari va ma'lumotlari milliy bazasi
2	www.cbu.uz – O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki rasmiy sayti

Talabaning fan bo'yicha o'zlashtirish ko'rsatkichini nazorat qilishda quyidagi mezonlar tavsiya etiladi:

a) 5 baho olish uchun talabaning bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:

- fanning mohiyati va mazmunini to'liq yorita olsa;
- fandagi mavzularni bayon qilishda ilmiylik va mantiqiylik saqlanib ilmiy xatolik va chalkashliklarga yo'l qo'yilmasa;
- fan bo'yicha mavzu materiallarining nazariy yoki amaliy ahamiyati haqida aniq tasavvurga ega bo'lsa;

- fan doirasida mustaqil erkin fikrlash qobiliyatini namoyon eta olsa;
- berilgan savollarga aniq va lo'nda javob bera olsa;
- konspektga puxta tayyorlangan bo'lsa;
- mustaqil topshiriqlarni to'liq va aniq bajargan bo'lsa;
- fanga tegishli qonunlar va boshqa me'yoriy-huquqiy xujjatlarni to'liq o'zlashtirgan bo'lsa;
- ftarixiy jarayonlarni sharxlay bilsa.

b) 4 baho olish uchun talabaning bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:

- fanning mohiyati va mazmunini tushungan, fandagi mavzularni bayon qilishda ilmiy va mantiqiy chalkashliklarga yo'l qo'ymasa;
- fanning mazmunini amaliy ahamiyatini tushungan bo'lsa;
- fan bo'yicha berilgan vazifa va topshiriqlarni o'quv dasturi doirasida bajarsa;
- fan bo'yicha berilgan savollarga to'g'ri javob bera olsa;
- fan bo'yicha konspektga puxta shakllantirgan bo'lsa;
- fan bo'yicha mustaqil topshiriqlarni to'liq bajargan bo'lsa;
- fanga tegishli qonunlar va boshqa me'yoriy-huquqiy xujjatlarni o'zlashtirgan bo'lsa.

c) 3 baho olish uchun talabaning bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:

- fan xaqida umumiy tushunchaga ega bo'lsa;
- fandagi mavzularni tor doirada yoritib, bayon qilishda ayrim chalkashliklarga yo'l qo'yilsa;
- bayon qilish ravon bo'lmasa;
- fan bo'yicha savollarga mujmal va chalkash javoblar olinsa;
- fan bo'yicha matn puxta shakllantirilmagan bo'lsa.

d) quyidagi hollarda talabaning bilim darajasi qoniqarsiz 2 baho bilan baholanishi mumkin:

- fan bo'yicha mashg'ulotlarga tayyorgarlik ko'rilmagan bo'lsa;
- fan bo'yicha mashg'ulotlarga doir hech qanday tasavvurga ega bo'lmasa;
- fan bo'yicha matnlarni boshqalardan ko'chirib olganligi sezilib tursa;
- fan bo'yicha matnda jiddiy xato va chalkashliklarga yo'l qo'yilgan bo'lsa;
- fanga doir berilgan savollarga javob olinmasa;
- fanni bilmasa.

Agar talaba hemis tizimida baholanganda quyidagicha baholanadi.
0-59 ballgacha 2 baho, 60-69 ballgacha 3 baho, 70-89 ballgacha 4 baho, 90-100 ballgacha 5 baho

Fanning ma'suli haqida ma'lumot

Mualliflar:	**Karimova Aziza Maxamadrizoevna**, "Bank ishi" kafedra mudiri, i.f.d, dotsent

	Niyozov Zuxur Davronovich– SamISI, "Bank ishi" kafedrasi dots.
E – mail:	karimova.aziza2105@mail.ru
Tashkilot:	Samarqand iqtisodiyot va servis instituti
Taqrizchilar:	**Xaydarov Z.SH.** - «Umar» AITB «Ipak yo'li» Samarqand filiali boshqaruvchi o'rinbosari **Xolmirzayev M.** - TDII, Samarqand filiali "Bug'alteriya hisobi, moliya va statistika" kafedrasi i.f.n. dots.

Mazkur sillabus institut o'quv uslubiy Kengashning 2024 yil avgust 29 dagi № 1 sonli yig'ilish bayoni bilan tasdiqlangan.

Mazkur sillabus "Bank ishi" kafedrasining 2024 yil avgust 27 dagi № 1 sonli yig'ilish bayoni bilan maqullangan. S-14-31

O'quv-uslubiy bo'lim boshlig'i	**Shodmonov I.E.**
Magistratura bo'limi boshlig'i:	**Sultonov Sh.A.**
Kafedra mudiri	**Karimova A.M.**
Tuzuvchilar:	**Karimova A.M.**
	Niyozov Z.D.